

فضیلت عمره در رمضان

امین الدین

«سعدی سعید افغانی»

Ketabton.com

فضیلت عمره در رمضان

امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
مدیر مرکز مطالعات ستراتژیکی افغان
ومسؤل مرکز فرهنگی د حق لاره- جرمنی

بسم الله الرحمن الرحيم

فضیلت عمره در رمضان

قبل از همه باید گفت که تمام ایام سال وقت انجام عمره است، در مورد فضیلت مناسک عمره در ماه مبارک رمضان باید گفت که خود ماه رمضان از بهترین ماه‌های سال است.

در حدیثی از پیامبر صلی الله علیه وسلم روایت است که ایشان فرموده اند: «عمره فی رمضان تعدل حجة» أخرجه البخاری ومسلم (بخاری 1784) (و در يك روایت دیگری «حجة معی» (عمره در ماه رمضان مساوی است با يك حج) و در يك روایت (مساوی است با يك حج به همراه من)

ایاتواب عمره در رمضان معادل حج فرضی است:

در مورد اینکه آیا ثواب عمره در ماه مبارک رمضان معادل حج فرضی است، ویا خیر! توجه خوانندگان به حدیث که توسط حضرت ابن عباس رضی الله عنهما روایت است گردیده است جلب می‌نمایم:

«لَمَّا رَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حَجَّتِهِ قَالَ لِأُمِّ سِنَانِ الْأَنْصَارِيَّةِ: «مَا مَنَعَكَ مِنَ الْحَجِّ؟» قَالَتْ: أَبُو فُلَانٍ - تَعْنِي زَوْجَهَا - كَانَ لَهُ نَاصِحَانِ حَجَّ عَلَى أَحَدِهِمَا وَالْآخَرَ يَسْقِي أَرْضًا لَنَا قَالَ: «فَإِنَّ عُمْرَةَ فِي رَمَضَانَ تَقْضِي حَجَّةً مَعِيَ». بخاری (1863) و مسلم (1256).

یعنی: هنگامی که رسول الله صلی الله علیه وسلم از سفر حج، برگشت، خطاب به ام سنان انصاری فرمود: «چرا به حج نرفتی؟» وی گفت: شوهرم دو شتر برای آب کشیدن داشت. یکی را با خود به حج برد، و دومی، زمینهای ما را آبیاری می‌کرد، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «ثواب یک عمره در ماه رمضان، برابر با حجی است که همراه من، ادا شود».

قبل از همه باید گفت که: معنی این حدیث همانگونه که علما فرموده اند: انجام عمره در ماه رمضان موجب ساقط شدن فریضه ی حج نمیشود، یعنی اگر شخصی در ماه رمضان عمره بجای آورد ولی حج فرض را انجام ندهد، به یقین کامل بریء الذمه نخواهد شد. هدف و مقصود حدیث که: «عمره در رمضان معادل یک حج است» در حقیقت تشبیه اجر و ثواب عمره ی رمضان با حج واجب است نه اینکه جایگزین آن شود. در این شک نیست که: حدیث متذکره از جمله احادیثی صحیح میباشد، ولی علمای اسلام در مورد کسی که این فضیلت را کسب کرده اختلاف نظر دارند:

قول اول:

عده ای از علماء بدین باور اند که: این فضیلت تنها مخصوص آن زنی است که در حدیث فوق پیامبر صلی الله علیه وسلم وی را مورد خطاب قرار داده است. و این قول را به سعید بن جبیر از تابعین نسب داده اند که حافظ ابن حجر در «فتح الباری» (605/3) آنرا نقل کرده است.

قول دوم:

این فضیلت تنها برای کسی است که نیت و قصد رفتن به حج فرض را داشته است اما بنا به عذر مشروع موفق نشده تا به حج رود، سپس آنرا با عمره رمضان عوض می کند. در اینحالت برای او اجر یک حج کامل همراه پیامبر صلی الله علیه وسلم در نظر گرفته می شود.

و این قول ابن رجب در « لطائف المعارف » (صفحه 249/2)، و ابن کثیر در التفسیر (531/1)، و شیخ الإسلام ابن تیمیة در « مجموع الفتاوی » (293/26-294) است.

قول سوم:

فضیلت وارده در این حدیث عام است، یعنی هرکسی که در ماه رمضان عمره بجای آورد مشمول آن فضیلت خواهد شد، یعنی عمره در رمضان معادل یک حج واجب است و این فضیلت برای تمامی مسلمانان است و خاص اشخاص یا احوالی نیست. و این رای بیشتر اهل علم از مذاهب چهارگانه اهل سنت است. مراجعه فرماید: به (رد المحتار 473/2)، « مواهب الجلیل » (29/3)، « المجموع » (138/7)، « المغنی » (91/3)، « الموسوعة الفقهية » (144/2). و این قول (سوم) نزدیکترین و راجح اقوال است، یعنی هرکسی در ماه رمضان به عمره رود، اجر او معادل یک حج واجب است.

همچنان در این حدیث در می یابیم که: پیامبر صلی الله علیه و سلم زنی را که نتوانسه همراه همسرش به حج برود راهنمایی می کند تا اجر و ثوابی را که در ماهای گذشته از دست داده است دوباره بتواند به دست بیاورد، یعنی هرکسی که در ماه رمضان عمره بجای آورد مشمول آن فضیلت خواهد شد، یعنی عمره در رمضان معادل یک حج واجب است، و این چیز عجیبی نیست چون شب و روزهای ماه رمضان مملو از برکت و رحمت خداوند است و برتریها و فضیلتهای آن به حساب نمی آیند.

و دلیل انتخاب این رای اینست چون:

اولاً: این حدیث را گروهی از صحابه روایت کرده اند، چنانکه امام ترمذی گفته: «و در این باب، از ابن عباس و جابر و ابی هریره و انس و وهب بن خنیش نیز وارد شده است». که در بیشتر روایتشان ذکری از آن زن سوال کننده نشده است.

دوماً: در طول اعصار مختلف از جمله در عهد صحابه و تابعین، مردم همواره حریص بودند تا عمره خود را در ماه رمضان قرار دهند تا آن اجر و فضیلت را کسب کنند. یادداشت:

شکی نیست که انجام عمره در ماه رمضان موجب ساقط شدن فریضه ی حج نخواهد شد، یعنی اگر کسی در ماه رمضان عمره بجای آورد ولی حج فرض را انجام ندهد، بریء الذمه نخواهد شد. مقصود از اینکه «عمره در رمضان معادل یک حج است» در حقیقت تشبیه اجر و ثواب عمره ی رمضان با حج واجب است نه اینکه جایگزین آن شود. با این وجود باز برابری اجر و ثواب عمره ی رمضان با حج واجب فقط در اندازه ی ثواب است، ولی (اجر و ثواب آن دو) در جنس و نوع برابر نیستند، پس بدون تردید حج واجب - از حیث جنس عمل - از عمره ی رمضان افضل تر است.

خلاصه اینکه هرکس در ماه رمضان عمره برود، به اندازه ی اجر و ثواب یک حج واجب کسب می کند، با این تفاوت که حج واجب دارای فضایل و مزایا و مکانتی است

که در عمره وجود ندارد، مثلاً رفتن به صحرای عرفات، رمی جمرات، قربانی و غیره..

عمره ی رمضان و حج واجب در قدر و اندازه (یعنی در عدد) اجر و ثواب مساوی هستند، اما آندو در کیف و نوع مساوی نیستند.

إسحاق بن راهویه می فرماید: «معنی این حدیث - یعنی حدیث (عمره در رمضان معادل یک حج است) - مانند حدیثی است که از پیامبر صلی الله علیه وسلم روایت شده که فرمود: «من قرأ: قل هو الله أحد فقد قرأ ثلث القرآن» یعنی: هرکس سوره ی قل هو الله أحد را بخواند، یک سوم قرآن را خوانده است.» "سنن الترمذی" (268/2).

و در کتاب "مسائل الإمام أحمد بن حنبل رواية أبي يعقوب الكوسج" (553/1) آمده: «گفتم: کسی که بگوید: (عمره در رمضان معادل یک حج است) آیا این ثابت است؟ (امام احمد) فرمود: آری، ثابت است.

اسحاق گفته: این حدیث ثابت است، و معنای آن اینست که: برای او همانند حج اجر و ثواب نوشته می شود، ولی هرگز به حاجیان ملحق نمی شود.»

و شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله می گوید: «هیچ انسان عاقلی آنچه را که بعضی از جاهلان می گویند که عمره یکی از ما از میقات یا از مکه برابر با یک حج همراه پیامبر صلی الله علیه وسلم است، نمی گوید، چرا که از جمله موارد معلوم و مشخص در دین اینست که یک حج کامل از عمره رمضان افضلتر است، و اگر یک نفر از ما حج فرض بجای آورد باز برابر با یک حج همراه پیامبر صلی الله علیه وسلم نیست چه رسد به عمره!! و نهایت آنچه که از حدیث برداشت می شود اینست که عمره یکی از ما در رمضان از میقات هم اندازه (اجر) حج است.» "مجموع الفتاوی" (294-293/26).

پایان

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**